యానాది సత్తి

అత్తిలి సూర్యనారాయణమూర్తి
(రవీంద్రసారస్వత సమాజం)

౧

పగలు పదిగంటలైంది. వేసంగిసూర్యుడు సెగలు వేయిస్తున్నాడు. తెల్లవారుఝామునే మకాం పోయి స్వేదస్నానంతో వచ్చిన సబుయినస్పెక్టరు పిన్నారావు, అప్పుడే, అంగర్ఖీ అపలగొట్టే అధికారచిహ్నమైన జరీపట్టీల యెర్రపాగా బల్లమీద పెట్టి, స్టేషన్ హౌసువరాండాలో నిలబడ్డాడు, వేళ్లతో మొగంమీదప్రవాహాల్ని తుడుచుకుంటూ.

"ఎవరోయి అక్కడా? కూజాలో నీళ్లైనా లేవేం?"

ప్రక్కనే యీతాకుల చాపమీద కూర్చుని కాగితాలు అటునిటు తిరగేసే కానిస్టేబులు

"పోలడు యీవేళ పనిలోకే రాలేదండి. పెళ్లంట! పెళ్లి!" అన్నాడు.

"ఊఁ! ఈయేనాదియెదవలకి ఓకంట చూస్తూన్నా బుద్ధిలేదు. రానీచెప్తా. సోడా ఒకటి తెప్పించు".

"దొరగారు యీ సాయంత్రమే వస్తారట."

డ్రాయరువెనుక కుర్చీలో చతికిలబడ్డాడు. ఎక్కడినుండో ఢమడక్క ఢమడక్క తాళంతో కాకలీమృదుకంఠస్వనాలు సన్నగాలిలోవచ్చి ఆతని దేహానికీ, మనస్సుకూ విశ్రమం సమకూర్చాయి.

"అమ్మయ్యా" అంటూ ఆతడు వ్రాయదలచిన డైరీ అక్కడేపెట్టి వరండాచివరకి వెళ్లి నిలబడ్డాడు.

గంతులేస్తూ, తాళాల ధిం, ధిం చప్పళ్లలో యానాదిస్త్రీపురుషుల కంఠాలు మేళవింపబడుతూండగా పెళ్లిజట్టు ఆతనివైపుకే వస్తూన్నారు. వారి మధ్య సమున్నతమూర్తివంతుడు, దీర్ఘబాహుడు, నీలాలకాంతుల అనాదిపోలడు, జరీమడతల ఎర్రకండువా భుజంపై వ్రేలాడగా ఠీవిగా వస్తున్నాడు. ఆతనిప్రక్క తురాయిపువ్వులూ, స్టేషన్లో కాశీరత్నాలూ జడనిండా గుచ్చుకోని, పసుపుచీరతో, కలహంసికాగమనంతో పెళ్లికూతురు నడుస్తున్నది.

తిరుపతినల్లచందనంబొమ్మ. పదహారేళ్ల బాలాకుమార్తె, పసతీర్చిన వొంకాలుతిరిగిన అందాల రేకుల దేహసౌష్ఠవంతో, ఏచెంచురాజు యజ్ఞంచేస్తేనో పుట్టిన యాజ్ఞసేని, పెళ్లికూతురు సత్తి. ఎండుతనంలేని జీవనలుపు. ఏశిల్పరసజ్ఞుడూ ఇక్కడ శాస్త్రం ఒప్పదురా అనేందుకు వీల్లేని అద్భుతవిన్యాసాలు ఒప్పే మోము ఆప్రకృతిపాప, యానాదిబాలిక.

తలవాల్చి నిలబడ్డ పెళ్లికూతు రెవరో పోల్చలేక పోయాడు అధికారి. ఆమె నేత్రనీలోత్పలములనుండి వెలుకుచూపుల సువాసనలు అంతావిరజిమ్మిపోతున్నవి.

సోడా తెచ్చిన కానిస్టేబులు అట్టే నిలబడిపోయాడు. సబుయినస్పెక్టరూ సోడాతాగడం మరిచాడు.

"పెళ్లికూతు రెవరురా" అన్నాడు యినస్పెక్టరు.

ఆతని చూపు లాదంపతుల బిగి ఒడళ్లపైనే వున్నాయి.

"మేజస్ట్రీటుగారింటికాడ పనిజేసే సత్తి అండి" అని జ్ఞాపకపర్చాడు కనిస్టేబులు.

"సత్తి యింతరూపవతా! మంచిదానినే కొట్టావురో పోలా" అన్నాడు పట్టలేక ఆ అధికారి.

"సిత్తం. మీసులాపోళ్లం. దీకన్లుండాలండి."

"సత్తికూడా పాడుతుందిరా" అన్నాడు పిన్నారావు.

"బాగా పాడుతుంది బాబో" వారిలో పడుచువాడొకడు జవాబు.

"ఓపాటు పాడించండర్రా" అన్నాడాయన. అందరూ తాళమిళితంగా తెయ్యిమని గంతేస్తూ పాడుతున్నారు. ఆతప్పెటలగోలలోనూ మంగళవాయిద్యంతోనూ మనుష్యుల్ని మరపించే కిన్నెరస్వనిలా సత్తి కలకంఠకంఠం అపూర్వంగా అలుముకుపోయింది. అధికారి తన్నే మరచి అక్కడే వుండిపోయాడు.

కంగారుగా కానిస్టేబు లొకడు దొరగారు వస్తున్నట్లు చెప్పాడు. కాకోపరదర్శనంలా కొరుకు వాకిన ఆతడు కలవరంతో జేబులోని పదిరూపాయిలనోటు సత్తికి బహుమతీ యిచ్చి, వేగా నడిచింది కొని స్టేషనువెలుపలకు పరుగెత్తాడు.

"అతని చూపు లాదంపతుల బిగి

౨

రెండు నెలలైంది. ఏదో వికారంగా వుంటున్నాడు సబుయిన్స్పెక్టరు పిన్నారావు. ఈ మధ్య ఆతడుచేసే పన్లే బాగులేవని బ్లాకుమార్కులే!

సత్తి మామూలుగా మేజస్ట్రీటుగారి యింటిపనులు చేస్తూనేవుంది. పోలడు పదిహేడేళ్ల వీరభీముడు. ఓనాడు ఈ అడవి రాజ్యాలను ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యం వహించిన వంశం వాడాయను!

పోలడిమొఖం ప్రకృతితల్లి నేర్పిన భావగాంభీర్యంతో వెలుగుతోంది. పర్వతరాజ్యకన్యను పట్టిన పరమశివుడులా కేరిపారచూడలేకుండా ఉన్నాడు. అందమైన అనాదికుల బాలిక సత్తి తనహస్తాల్లో నలిగి తన ఉడికిపోయే పురుషత్వానికి శాంతి యివ్వాలంటే పోలడిరూపం యెప్పుడూ మేఘంలా పిన్నారావు కోర్కెకు అడ్డువచ్చినట్లేవుంది.

ఏవంకతోనో సత్తిని పోలీసుస్టేషనుకు రప్పిస్తూ ఉండేవాడు. సబుయిన్స్పెక్టరుగారి అర్ధవ్యంగ్యాలు

అర్థంచేసుకోకుండా అతిఅమాయికంగా జవాబు చెప్పేది సత్తి.

ఈబహుమతులూ ఆబహుమతులూ, పైగా రెండు చీరలూ ఒకకాసూ బహుమతీయిస్తే, అన్నీ "బాబయ్యగోరు యిచ్చా" రంటూ మొగుడుచేతులో పెట్టేది.

ఓసాయంత్రం ఓగొంగతనాన్ని గురించి ఆనోకి అడగాలని యిన్స్పెక్టరు సత్తిని కబురంపించాడు. మత్తిల్లిన కళ్లతో వేడెక్కిన దేహంతో సత్తిని దగ్గరగా లాక్కుని, చెవులో "నీవళ్లు బంగారం చేస్తా. ఎంతమంది మీవాళ్లు లొంగి

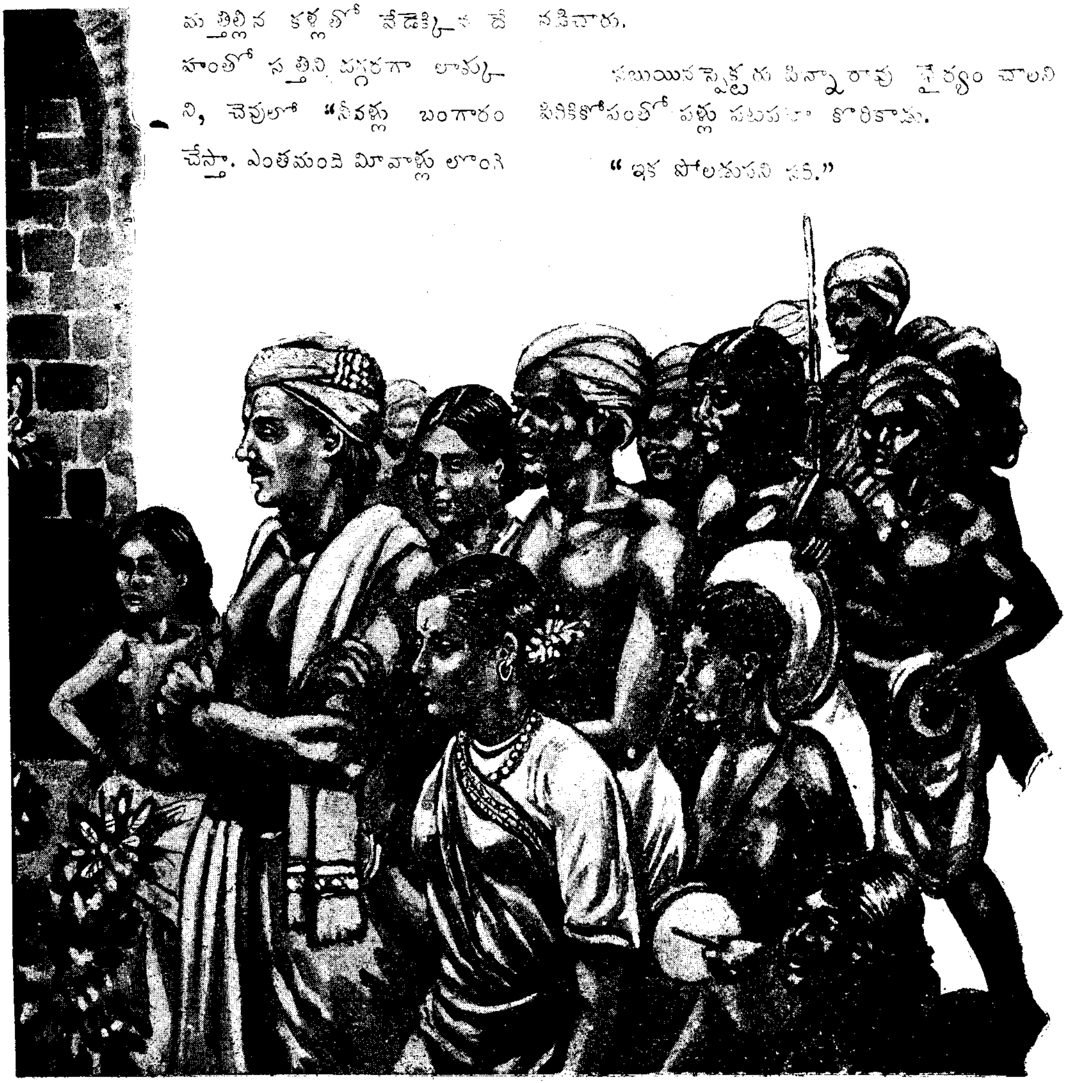

ఒళ్లపైనే వున్నాయి."

పోలేదు." ఇక మాట రావటంలేదు. సత్తి గబుక్కున విదల్చుకొని యీవలకు వచ్చింది. సందెచీకట్లలోనే దానికళ్లు మెరుస్తూ కనబడ్డాయి. ఇంతట్లో పోలడు ఆ చీకట్లో ప్రద్యుమ్నకుమారుడిలా ప్రత్యక్షం అయ్యాడు.

ఇనస్పెక్టరుగుండె కుంగింది. సత్తి దబ్బున వచ్చి "రా, మామా! యింటికెడ్దాము" అని వణికేస్వరంతో మొగుడుచేయిపట్టుకుంది. ఇద్దరూ యింటికి ఠీవిగా నడిచారు.

సబుయినస్పెక్టరు పిచ్చిరావు ధైర్యం చాలని పిరికికోపంతో పళ్లు పటపటా కొరికాడు.

"ఇక పోలడుపని సరి."

3

పోలడు చాలా తెలివైనఘటం. అసలు వాడి కళ్లల్లోను, నుదురులోనూ దక్షిణాపథాన్ని చండశాసనం చేసిన చక్రవర్తుల వంశం చాటింపు అవుతున్నది.

చిన్నతనంలో తండ్రి 'యానాదివోళ్లకు సదుకేంటి మాప్పబూ' అంటూనే ప్రాథమిక పాఠశాలకు పంపించాడు. ఓయినస్పెట్టరుగారు తన గుఱ్ఱానికి కళ్లెం తోమడానికి పోలణ్ణి పంపించమంటే ఆచదువు కథ అంతటితో అడ్డంతిరిగింది.

కాని వాడు వదలుతాడాండి చదువురుచి. పోలీసుస్టేషనులో మంచి హృదయంగల రైటరుగారి దయకు పాత్రుడయ్యాడు. ఆయన తీరికైనప్పుడల్లా పుస్తకాలు చదివించడం, రాయించడం, నాల్గు యింగ్లీషుతునకలు పారేస్తోండడం జరిగించాడు.

* * * *

వెంకటరెడ్డి ఆవూళ్లో పెదకాపు. ఓరోజు ఆతని యింట్లో నానుపేటలు పోయాయి. ఇంకా చిల్లరనగలేవో పోయాయి. పోలీసువారికి రిపోర్టువచ్చింది. ఆ ప్రశ్నలతోటీ, యీ ప్రశ్నలతోటీ వస్తువుపోయిన యజమానిని హడలగొట్టారు. చివరకి సమాధానం కుదిరింది.

మసిపూసి మారేడుచేసి ఎప్పుడూ స్టేషన్‌వద్దే పనిచేసేవాడు కాబట్టి పోలణ్ణి శ్రమపడి లాక్కోని రావల్సి వొచ్చింది వీరికి. నగలు తెమ్మని యినస్పెక్టరు పోలణ్ణి నిర్బంధించాడు. లోపల 'మాంచి అదను యీ దెయ్యాల్ని అడ్డం లేకుండా చేసుకోనేందుకు' అనుకున్నాడు.

"నే నేమీ ఎరుగను బాబయ్యా, దణ్ణం"

"ఛీ వెధవా, మిమ్మల్ని ఓకంట చూస్తోన్నా, లాభంలేదు. ఓపక్క కోస్తూంటే ఓపక్కనుంచి రక్తం తాగుతూంటారు......నాలుగు ఉతకవోయి నెంబరు నూటపదహారూ" అన్నాడు అధికారి.

అన్నదే చాలు. అధికారికంటె అధికం చెలాయించే తాబేదారు రక్తం కళ్లచూచాడు. సత్తి గోలుగోలున యేడుస్తో మేజిస్ట్రీటుగారివద్దకు వెళ్లి చెప్పుకుంది. ఆయన కబురంపడం, దెబ్బలు ఆగడం జరిగింది.

కొట్లోపెట్టారు పోలణ్ణి. మిడిమిడి యెండలో పోలీసుస్టేషనువద్ద పడి యేడుస్తోంది సత్తి.

"బాబయ్యా ఆడు తప్పుసెయ్యలేదుండి. ఆడు రాత్రల్లా యింటికాడ—"

"నీకెల్లా తెల్సునే?"

సత్తికి దుఃఖంలో సిగ్గు, "ఇద్దరం ఇంటికాడే..." పిన్నారావు హృదయం మండింది. "ఈ అందకత్తెను, అనుభవించే అధికారం ఆవెధవ కెల్లా వచ్చింది. ఈ అద్భుతవిగ్రహం వాడి కౌగెలిలో అణిగిందే. వాడూ, ఇదీ—" పళ్లు పటపట మనిపించాడు.

ఇంతట్లో ఒకయుక్తి తోచింది. వప్పించుకోని తన గాఢవాంఛ తీర్చుకోరాదూ?

"సత్తీ, యీరాత్రి యిక్కడ ఉండిపో—నాతో—ఉదయం పోలిగాడు విడుదల—ఏం?"

"ఓలమ్మో! కొంప మునిగింది దేముడో!" అంటూ సత్తి బెబ్బుల్ని చూసిన లేడిపిల్లలా మేజస్ట్రీటుగారింటికి గుండెలవిసిపోతూండగా పరుగు.

మర్నాడు సత్తి కానరాదు. ఊరంతా గాలింపించాడాసబుయినస్పెక్టరు.

పోలడుకి ప్రథమతప్పిదంక్రింద ఆరునెలలు శిక్షు తప్పలేదు.

౪

మహాసంగ్రామంలోని ప్రళయఘోష. మారణయంత్రాలు, యెమ్డెన్ల విచిత్రపర్యటనాలు, హిందూ మహాసముద్రాన్ని కలచివెయ్యడంలో యుద్ధం ధాటే తీరాలకుకొట్టి, మెయిలు ఆగనిస్టేషన్లలో, ఝోరున మెయిలు పోయే సమయాన్న రైలుస్టేషనంతా వణికినట్లు దేశంఅంతా అదటుకొంటోంది.

అయినవాణ్ణి, కానివాణ్ణి కూడా పటాలాలలో జేర్చుకునే రోజులవి. ఎవడో అసలుదొంగ దొరికితే

పోలడు పదిహేనురోజులలోనే జయిలులోంచి బయట పడ్డాడు. తిరిగివచ్చిన పోలడికి యిల్లాలిపోకడ చెప్పే చుట్టం పక్కం కనపడలేదు. వెనుకటి యినస్పెక్టరు బదిలీ అయిపోయాడు.

నిరాశచేసికొని పోలడు తహశీల్దారునారి నాశ్రయించాడు సైన్యంలోకి పంపమని. పోలడి బలధైర్యాలు చూసి ఆయన [illegible] పట్నం పంపించివేశాడు. పటాలంలో పోలడు పర్మనెనసిపాయి అయ్యాడు.

మెసపొటోమియా మొదలైనచోట్లలో పోలడు కనబరచిన ధైర్యానికి మిత్రమండలి ప్రశంసించింది.

బస్రాయుద్ధం. లెఫ్టినెంటు జనరలు సర్ హెన్రీ మార్టిను నాయకుడు హిందుపటాలాల్ని యినపయంత్రాల్లాంటి టర్కీసైన్యాలపైకి నడుపుతున్నాడు. టర్కీసైన్యాధ్యక్షుడు మేజరు వాన్ ఫిడల్ బర్గ అఖండతెలివితేటలు కలవాడు. వ్యూహనిర్మాణంలో నడపడంలో నెపోలియన్కు తమ్ముడు.

హైందవసైన్యాలు చెల్లాచెదరు. వెనక్కి తగ్గిపోయాయి. ఇంతలో లెఫ్టినెంటు జనరలు మార్టిను ఫిరంగిగుండు పేలిన లోహజ్వాలశలాక కణతలోంచి దూసుకుపోగా, నరికిన చెట్టులా కూలాడు. అతని ఉపనాయకులు యిదివరకే బలిఅయిపోయారు. మార్టిన్ సేనానాయకుని వెనకాలే, మహోగ్రమూర్తి, ఆర్యుల్ని అనేకసంవత్సరాలు అరికట్టి నిలిచిన అడవి రాజువంశంవాడు సిపాయి పోలడు వంగినాడు. మార్టినుకు తగిలిన దెబ్బకు గుడ్డ కట్టాడు. హుమ్మని ఎత్తి బుజానవేశాడు.

"ఆవో, అరే! హిందూకా షేర్ లోగ్" అని పొలికేక పెడుతూ ముందుకు దూకాడు. అతనివెంటే ఒళ్లుతెలియని పరవశులు హైందవసిపాయిదండు. గుళ్ల వర్షం—పడుతున్న వాడిపైనుంచి బూట్సుపాదాలు—పోలడుభుజంమీద మార్టిను నాయకుడు.

ఆశ్చర్యంపోయే టర్కీ సైన్యంలోకి కొండప్రవాహంలా వచ్చింది దండు. సున్నీలు, కత్తులు, తుపాకులూ, మరతుపాకులు చేతికివచ్చే వ్యవధిలేదు—అరగంటలో టర్కీసైన్యంలో పడిపోయి చావుబతుకులమీద ఉన్నవాళ్లు, ప్రాణాలు వదిలినవాళ్లు రెండు రకాలే! వాన్ఫిడెల్ బర్గ శవముపోలడుకాలికింద ఉన్నది.

ఇంతలో, రెడ్డ్ క్రాసుసమితివారు వచ్చారు. మార్టినుదొరను ఇవ్వడే పోలడు! అతనిరౌద్రాకారమును శ్రీ నరసింహప్రత్యక్షం. ఎల్లాగో బతిమాలి మార్టిను నాయకునకు వైద్యోపచారాలుచేస్తే, కళ్లు తెరిచాడు.

పోలడు మార్టినుకు పెంపుడుకొడుకయ్యాడు. సిపాయిపనినుండి లాన్స్నాయక్, నాయక్ పదవులను కొండల్నించి ఉరికే గోదావరి పరవళ్లులా దాటి హవల్దార్ అయ్యాడు.

కమిషన్ రేంక్సులో ప్రథమసోపానం జమాదారు అయ్యింది. యుద్ధం అయ్యింది ౧౯౧౯ సంవత్సరం వార్సెల్సు సంధి అయ్యింది. పోలడు పోలన్ మార్టిను అయ్యాడు. బాస్రాయుద్ధంలో వచ్చిన విక్టోరియాక్రాసు ఆతని పీఠదుస్తులమీద మెరుస్తున్నది.—

జమాదార్ పోలన్ మార్టినుకు డిప్యూటీసూపరింటెండెంటు పదవి యిప్పించాడు మేజరు జనరలు సర్ హెన్రీ మార్టిన్ కె. సి. ఐ. ఇ., ఒ. బి. ఇ., సర్వదక్షిణాపథ హిందూసైన్యాధ్యక్షుడు.

పోలన్ (వ్యవహారికం) ఏలూరుకు డిప్యూటీసూపరింటెండెంటుగా బదిలీ అయి వచ్చాడు. పోలన్ హిందూదేశం వచ్చినప్పటినుంచీ సత్తిని వెదుకుతూనే ఉన్నాడు. ఆమెను ఏల వెతికిస్తున్నాడో అందరికీ తెలియకూడదు. అది ఆతని హృదయరహస్యం.

సత్తి మంచుకరిగినట్లు కరిగి మాయమయ్యింది. యానాదిసంఘులు ఎక్కడెక్కడున్నవాటినీ పోలీసువాళ్లు సత్తికోసం తణిఖీ. ఆంధ్రదేశంలో జిల్లాలన్నీ అయ్యాయి.

పోలన్తోపాటు సత్తిని వెదుకుతూ వున్నాడు సబుయినస్పెక్టరు పిన్నారావు. అతడికి సత్తి బెజవాడ దాటి మాయమయ్యిందని తెలుసు. తర్వాత?

అతడు తాళ్లపూడి బదలీచేయించుకున్నాడు. జంగా రెడ్డిగూడెంవరకు అచోకీ చేసుకుంటూన్నాడు.

ఏనాడు వివాహమంగళ రూపంతో పరమ కళ్యాణి శ్యామలాదేవిలా సత్తి కళ్లబడిందో ఆక్షణం లో ఆమెసౌందర్యమూర్తి అతని హృదయంలో మాసి పోవని చిత్రమైపోయింది.

ఆమె పుష్టాలై పొంకాలైన అవయవాల్ని తలచుకున్నాడు. నాగరకతావేషంలో ఆమెను వూహించుకున్నాడు. పక్కపాపిడి దువ్వుకొని ఆనల్ల చెవితమ్మంట్ల ఆణిముత్యాల లోలకులు తళుకులాడి స్తూంటే, పొట్టిచేతుల ప్రాక్కు, సన్న ఫ్రెంచిసిల్కు పాముకూసం చీర, మెళ్లో సన్న డైమన్‌కట్టు బంగారు గొలుసు, హృదయం తొంగిచూపింప జేసే నవీనపద్ధతి పైట విన్యాసాల్లో ఛమకులీనుతుండగా, ఒకటిరెండు వంకీస్ట్రేట్ బంగారుగాజులతో, కాలికి మెఖమల్ స్లిప్పర్సు తొడుక్కొని తనతో తమితీర, హాయిమీర, మోహాలు బిగిపోవగా కాలం గడపుతో ఉండడం కలలు కంటూఉండేవాడు.

౬

మన మేజస్ట్రేటుగారు యుద్ధఋణం రోజులలో బాగా పనిచేసి కొవ్వూరులో తహశీల్దారుగా వుంటూ వున్నాడు. తహశీల్దారుగారిపిల్లల్ని తోపుడుబండిలో ఎక్కించి ఓయిరవై యేళ్ల పరిచారికబాలిక కొవ్వూరు వూరిచివర రోడ్డుమీద తోసుకుంటూ బంగాళానైపు నెడుతూవున్నది.

ఆ అమ్మాయి చాలాకాలంనుంచి తహశీల్దారు గారింట్లోనే వుంటూవుంది. ఎప్పుడూ వారి పిల్లల్ని ఆడిస్తూ, వారింట్లోనే భోంచేస్తూ వారిచ్చిన చీరా రైక కట్టుకుంటూ కాలం గడుపుకుంటూ వుండేది.

తహశీల్దారుగారి పిల్లలు ఒక్కనిముసమైనా ఆ బాలికను వదలివుండేవారుకారు. పిల్లలతో కేరింతాలు కొడుతూ కథలు చెబుతూ ఆబాలిక, బండిని తోసుకు నెడుతూ వున్నది.

కొత్తగా జిల్లాపునేంచేసి కొత్తగా కొవ్వూరు మకాం వేసికొన్న డిప్యూటీ సూపరెంటెండెంటుగారిని దర్శించడానికి తాళ్లపూడి సబుయినస్పెక్టరు పిన్నా రావు మహోత్సవిగా బంగాళాకు వస్తున్నాడు.

రోడ్డుమీద పిల్లలబండీ తోసుకువెళ్లే ఆబాలిక కనపడింది. గొప్పవాళ్లింట్లో అలవడిన ఆకొంచెపు నాగ రకతావేషం వెనకనించి ఆతనికళ్లకొత్తగానే ఆనడకలో, ఆమూర్తిలో ఏదో ఆతనిహృదయం గబగబ పఱు గెత్తింపజేసే స్ఫురణ మెఱుములా మెఱిసింది.

ఆబాలికను చేరి ఆమెమొఖం చూసేటప్పటికి ఆమే యీతనిమొహం చూసింది. ఇరువురూ మరుసటి క్షణంలో గుర్తించుకున్నారు. ఆమె భయావేశంతో గజగజలాడిపోయింది. అతడు మోహావేశంతో అగ్ని జ్వాలయ్యాడు.

“ఎన్నాళ్లకు దొరికావే! మహచక్కని రూపం వచ్చింది! నీకోసం ప్రపంచకంఅంతా గాలించాను. నిన్ను కలగనని రోజుందిటే!” ఆతడామెచెయ్యి పట్టు కున్నాడు.

ఆతని రక్తనాళాలవెంబడిని తీక్ష్ణమైన ద్రాక్షసారాయి ప్రవహించింది. ఆతనికళ్లు ఎరుపులెక్కాయి. ఘాటయిన విస్కీ తాగినవాడులా అయ్యాడు.

“నీకోసం వందరూపాయిలు ఖర్చుచేయిస్తా. అయిదువందలు ఖర్చుచేస్తా. నీయిష్టంవచ్చిన చీరలు కొనుక్కో. నీయిష్టంవచ్చిన నగలు కొంటా. నిన్ను రాణిని చేస్తా. ఎవరిదగ్గర వున్నా సరే. ఫర్వాలేదు. నాతో రా”

పిన్నారావునాయుణ్ణి చూడడంతోనే ఆ బాలికపైప్రాణాలు పైనే పోయాయి. కొయ్యబాఱి పోయింది. పామునుచూచిన కప్పలా, బెబ్బుల్నిచూసిన లేడిలా ఆయువతి నిశ్చేష్టయై, ఆతడు తనచేయిపట్టు కున్నా వదలించుకోవాలన్న భావమేలేక, నోట మాట రాక, మోకాళ్లు పట్టుపీడగా, అప్రయత్నంగా వచ్చిన “అమ్మో” అను కేకతో కూలబడిపోయింది.

"ఓసి వెఱ్ఱిపిల్లా! ఎవరైనా చూస్తే ఏమను కుంటారు. నువ్వు ఎవరింట్లో వుంటున్నావు. తప్ప కుండా కలసికోవాలి. నీలాభం నువ్వెరగవు. నిన్ను సింహాసనంమీద యెక్కించి రాణీలా పాలించుకుంటూ. వెనకటికన్న అందంగా వున్నావు. నీమొగుడు బ్రతికి వున్నా డనుకుంటున్నావేమో. వాడు యుద్ధంలో చచ్చిపోయాట్ట. [illegible]మనువు చేసుకోలేదుకదా. లే." అని ఆమెను రెండు జులా పట్టి లేవదీసాడు. తహశీల్ దారుగారి పిల్లలు ఘొల్లుమన్నారు.

౨

"ఏమిటిది?" అను యింగ్లీషుభాషలో గంభీర స్వనములు పిన్నారావునాయుడికి వినపడి ఛటుక్కున ఆవైపుకి తిరిగాడు. విహారపు పాశ్చాత్య పట్టుదుస్తులు ధరించి, సాయంత్రపు టోపీ తలపై పెట్టుకొని, ఆజాను బాహుడు, చేతిలో మలాకాబెత్తం ధరించి, ఒక పెద్దమనిషి నల్లనిరూపంకలవాడు ఫెంచికట్టు మీసాల వాడు, ఖరీదుగల యింగ్లీషుచుట్ట కాలుస్తూన్నవాడు, గంభీరమైన ముఖంకలవాడు ప్రక్కనే ప్రత్యక్ష మయ్యాడు.

"ఎవడురా యీనీగ్రోదొర" అనుకున్నాడు పిన్నారావు సబుయిన స్పెక్టరు.

"ఎవరు నువ్వు?"

"ఎవరైతే నీకెందు కయ్యా! నీదారిని నీవు వెళ్లకా"

"ఆమనిషెవ్వరూ? నీవామనిషిని ఏం చేస్తు న్నావ్?"

"నే నెవరినో నాడ్రస్సుబట్టి నీకు తెలియటం లేదా?"

ఆకొత్తపెద్దమనిషి పిన్నారావునాయుణ్ణి ఎగా దిగా చూసాడు.

"నువ్వు పిన్నారావునాయుడువు"

"నువ్వెవరవయ్యా? అధికప్రసంగాలు చెయ్యక అవతలికి వెళ్లు. పోలీసుమ్యాలేలో అడ్డుతగులకు. అన వసరమైన చిక్కులు పడగలవు. నీదారిని నీవు పో."

"ఎవరమ్మా నువ్వు? వీడు నిన్నేమి చేస్తు న్నాడు"

"బా......బా......బయ్యగారూ——"

ఆబాలికకు యీయనమొఖం ఎక్కడో చూచి నట్లున్నది. ఆపెద్దమనిషికినీ యీబాలికను ఎక్కడో చూచినట్లున్నది. ఆమె గబగబ ఆతనికడకువచ్చి ఆతని కాళ్లకు వంగి నమస్కారంచేసి

"బాబయ్యగారూ——నన్ను రక్షించండి. నాకు భయంవేస్తున్నది——"

ఆకొత్తపెద్దమనిషి ఆతోపుడుబండిలో వున్న అయిదేండ్ల బాలిక నుద్దేశించి

"తల్లీ, కళ్లుతుడుచుకో. వీ డేమిచేసాడు ఆ అమ్మని."

'[illegible]డు' అను యీపెద్దమనిషి మాటలకు పిన్నారావు మహోగ్రుడై పోయినాడు, కాని ఎదుట నున్న ఆమూర్తి నలుగురు పిన్నారావునాయుళ్ళను పలుదోంపుల్లల్లా విరువగలడు. పిన్నారావు గుప్పిళ్లు గట్టిగా ముడుచుకుంటున్నాడు.

అయిదేండ్ల ఆపసికూన

"మా తత్తినీ ఆలూ తెయ్యి పత్తుకునీ నాతో లా, నాతో లా అంతున్నాలూ. తెయ్యిపత్తుకూ లాగు తున్నాలు. తత్తి ఏత్తింది."

సత్తీ! ఎవరీసత్తి. ఆమె ముఖాన్ని పరకాయిం చనీ. తన సత్తి పోలిక. సత్తి. తన సత్తి. దైవం వున్నాడు. నిజంగా నాసత్తేనా? ఆపెద్దమనిషిహృద యం కంపిల్లిపోయింది.

"నువ్వేసత్తివమ్మా?"

ఇంతలో కొవ్వూరు సబుయినస్పెక్టరు, సర్కిల్ యినస్పెక్టరు, నలుగురు పోలీసు జవానులూ అక్కడకు వచ్చి అటెన్షన్ అయి ఎడమచేతులు తొడ పక్కకు గట్టిగాఅదిమి, కుడిచేతులు నరలుత్రిప్పినట్లు వేగంతో చెంపలకడకుయెత్తి యీపెద్దమనిషి తమవైపు చూచువరకు అట్లనే నిలబడివున్నారు.

ఆవచ్చినవారివైపు యీ పెద్దమనిషి చూడ్డంతోటే వాళ్లంతా ఛటుక్కున కుడిచేతులుతీసి ప్రక్కలకదిమిపట్టుకోని శిలావిగ్రహాల్లా నిలుచుండి పోయారు.

ఆ పెద్దమనిషి వారి అభివాదాలు గ్రహించినట్లు తల పంకించాడు. ఇదంతా చూసే పిన్నారావునాయుడికి చెమటలు పోశాయి. అమ్మయ్యో! డిప్యూటీసూపరెంటెండెంటు! అప్రయత్నంగా వాడు కర్రలా నిలబడిపోయి సాల్యూటు చేసాడు. ఇవన్నీ యేమీ గమనించడం లేదు డిప్యూటీ సూపరెంటెండెంటు పోలీస్.

"బాబయ్యగారూ—నన్ను రక్షించండి. నాను భయంవేస్తున్నది—"

"నువ్వ సత్తివా?— నీది యేనాదికులం."

ఆమె తనసత్తి. తన సత్యము. తన సత్యవతీదేవి.

"సర్కిల్ యినస్పెక్టర్, ఈవిణ్ణి బంగాళాకు యీబిడ్డలతో రమ్మనమని అనుగు" అతని గొంతుకు గద్గదికమైంది.

ఇంతలో సత్తికి మెరుపుమెరిసినట్లైంది. ఆగొంతుకులో తనపోలడు ప్రత్యక్షమైనాడు.

"ను—నువ్వ—బావ—"

తెచ్చిపెట్టుకొన్న నాగరికత అడ్డంవచ్చింది. సత్తిని సుడిగాలిలాకప్పుకొని చంటిబిడ్డలా యెత్తి, హృదయానికి హత్తించుకొని, తమియార కౌగిలించుకొందామని పోలక్‌కు మహావాంఛ కలిగింది. ఆమెను అపరిమిత మార్దవంతో చెయ్యిపట్టుకొని,

"నేను నీపోలణ్ణి" అన్నాడు చంటిపిల్లాడులా. సత్తి నమ్మలేదు. నమ్మకుండా వుండాలేదు. ఇతడు తనబావ. తనరాజు. తనదేవుడు. తను ప్రాణంవదిలేసి స్వర్గంలో లేదుగదా! తనబావే! ఇది మాయ కాదు కదా!

"నాకు ఏమీ తెలవటం లేదండి."

ఆమెకు పిచ్చ యెత్తిపోయినట్లుంది.

"సర్కిల్ యినస్పెక్టర్, ఈమె నాభార్య. యేనాదిసత్తి. ఈమెకోసం లోకం గాలించాను. నా అదృష్టంకొద్దీ దొరికింది"

౮

"బావా" అని ఆమె కెవ్వున అర్చి మూర్ఛపోయింది. తూలి క్రిందపడిపోతూన్న ఆమెను రెండుచేతులతో పోలక్ ఎత్తివేసి తనవక్షానికి ఆమెను గట్టిగా అదుముకొని "యినస్పెక్టర్, త్వరగా డాక్టరును తీసికొనిరా" అని చెబుతూ బంగాళాలోకి రెండంగలలో చేరి ఆమెను తన క్యాంపుకాటుమీద పడుకోబెట్టి మొహాన్ని యిన్నినీళ్లు చల్లాడు. ఆమె నాడి పరిశీలిస్తే అతిబలహీనంగా కొట్టుకొంటోంది.

ఒక కనిస్టేబులు సైకిలెక్కి మేఘాలమీద ఉరికి డాక్టర్ని పదినిముసాలల్లో తీసికొనివచ్చాడు.

డాక్టరువచ్చి ఆమెనాడి పరిశీలించి భయంతో యింజెక్షను యిచ్చు సూదిని శుభ్రపర్చకుండానే హృదయానికి మిక్కిలి బలము కలుగజేయు అడ్రినాలెన్ పొడిచాడు. రెండోయింజెక్షన్ డిజిటాలిస్ స్టికినైను యిచ్చాడు.

ఈలోకాన్ని వదలిపోవు ఆమెప్రాణం అడ్డు తగిలి ఆగింది. కాని ఉపద్రవం పోలేదు. రాత్రి రాత్రి బండిమీద ఒక కానిస్టేబులు రాజమండ్రి వెళ్లి సివిలు సర్జనుని లాక్కొనివచ్చాడు. మూడురోజులు డాక్టరులు పెనగులాడి మహాయుద్ధం చేసి శివస్వరూపులై మృత్యుంజయులయ్యారు.

నాల్గవనాడు సత్తికి మెలకువ వచ్చింది. డాక్టర్లు పోలక్ వృత్తాంతం అంతా అడిగి తెలిసికొని ఆబాలికకు నెమ్మదిగా చెప్పారు.

చెన్నపట్నాన్నించి పోలక్ రప్పించిన నర్సు సత్తిని కన్నతల్లిలా కాపాడింది. తహశీల్దారుగారి భార్య, సర్కిల్ యినస్పెక్టరుగారి భార్య, కొవ్వూరు సబుయినస్పెక్టరుగారిభార్యా రోజూవచ్చి సత్యవతీదేవిని చూస్తూండేవారు.

పోలక్‌గారికథ ప్రపంచం అంతా వెల్లడిఅయిపోయింది. పిన్నారావునాయుడికి ప్రాణాలు ప్రాణాలులో లేవు. తన వుద్యోగానికి నీళ్లు వదలుకొన్నాడు. పిచ్చవాడిలా బంగాళాదగ్గర పడిగాపులు పడివున్నాడు.

అయిదోరోజునుంచి డాక్టర్లు పోలక్‌గారిని భార్యవద్దకు అప్పుడప్పుడు వెళ్లనిచ్చారు. పదిహేనురోజులైనాక పోలక్ సత్యవతీదేవిని ఒంటిగా కలుసుకునేందుకు వీలుచేసిందానర్సు.

గాఢమైన కౌగిలిలో అణగిపోయిన వాళ్లిద్దరకూ మాటరాలేదు. వీరపురుషుడగు పోలక్ గాఢ ప్రణయనాయకుడున్నూ అయినాడు. ఆమెచెవిలో తన చరిత్రంతా మళ్లీ చెప్పుతున్నాడు. ఈవుద్యోగ స్వీకరణం సత్తిని వెదకడానికేట. యుద్ధం అయినాక కొత్తగా

నేర్చుకొన్న యింగ్లీషు ప్రవాహంలో రైల్వే నావల్సు వందలు చదివాడు పోలక్. ఆనవల్సులోని ప్రణయం అంతా ఆమెచెవిలో మహాప్రవాహంలా ధారపోసాడు.

"నీకు యింగ్లీషు చెప్పిస్తాను సత్యవతీ" అన్నాడు.

"బావా! మీరు గొప్పవాళ్లయ్యారు. నేను పనిమనిషిని. మీకు పనికిరాను. మీరు యింకో చదువు కొన్న దొరసానిపిల్లనో, ఎవరినో చేసికొని గౌరవంగా కాలక్షేపం చేయరాదూ?" అని కన్నీళ్లతో పలికిందా బాలిక.

"ఛీ వెఱ్ఱిపిల్లా! నీకు దొరసానిని పెట్టి యింగ్లీషు చెప్పిస్తా. నువ్వు నాదొరసానివి. నా దేవతవు. యుద్ధం చేసేటప్పుడు, ఉద్యోగం సంపాదించుకొన్నప్పుడు నీ రూపమే అస్తమానమున్నూ ప్రత్యక్షం అవుతూ వుండేది" అని పోలక్ ఆమెరెండుచెంపలూపట్టి మోము తన వైపుకు త్రిప్పుకొని పరమ ప్రణయావేశమైనట్టిన్నీ, గాఢమైనట్టిన్నీ, దీర్ఘమైనట్టిన్నీ, మహాఆనందాత్మకమైనట్టిన్నీ ముద్దు నిచ్చినాడు.

తనభార్యను కన్నతలిదండ్రులల్లా కాపాడిన తహశీల్దారుగారుదంపతులకు పోలక్ కనపర్చిన కృతజ్ఞత వర్ణనాతీతం.

ఈసంగతంతా తన పెంపుడుతండ్రి సర్వపక్షి దాపకసైన్యాధ్యక్షుడు సర్ హెన్రీమార్టిన్ గారికి తంతి యిచ్చాడు. మర్నాడు సైన్యాధ్యక్షులదగ్గరనుండి

"నీభార్యతో కలసి నువ్వు బెంగుళూరు తప్పక వెంటనే రావాలి. లేడీమార్టిన్ ప్రభ్వి నీభార్యను కౌగిలించుకోవాలని ఆత్రుతపడుతోంది. నీభార్యను రక్షించిన ఆ తహశీల్దారుగారికి కొద్దిరోజులలో డిప్యూటీకలెక్టరు అయ్యేందుకు యేర్పాటు చేస్తున్నాను" అని జవాబుతంతి వచ్చింది.

ఆమర్నాడు పోలక్ పిన్నారావునాయుణ్ణి కబురంపించాడు.

"ని న్నేంచెయ్యవచ్చును పిన్నారావూ?"

"చి త్తం... క్ష—మిం—చం—డి." పిన్నారావుగొంతుక వణకిపోయింది.

"నీవంటి నీచులు లోకంలో చీడపురుగులా వుంటారు. కాని మనోబలం కలిగిన మనుష్యులు నీబోటి గాళ్ల దౌర్జన్యంవల్ల మరికాస్త ఉత్కృష్టత పొందుతూ వుంటారు. నిన్ను నల్లిని నలిపినట్లు నలపగలను. నీచరిత్ర నీ అంతరాత్మకు వదలుతున్నాను. ఇప్పటికైనా బుద్ధి తెచ్చుకో. దేవతాస్వరూపిణి నాభార్య నీకు హాని చేయవద్దని బ్రతిమాలుకొన్నది. ఆమెపేరు పెట్టి దీపం పెట్టుకో. నీ చరిత్ర గమనిస్తే ఇంకొక మనుష్యమాత్రుడికి నీవు అపకారం చేసావని తెలుస్తే నీజన్మ పరమనీచమైపోతుందనిమాత్రం ఘట్టిగా చెబుతున్నాను. ఫో."

పిన్నారావు తన చెవులు తానే నమ్మలేక పోయాడు. సిగ్గుపడిపోయి వంగి తల వాల్చుకొని ఎట్లానో బైటకివచ్చాడు. ఈసంగతివిన్న పోలీసుడిపార్టుమెంటు అంతా పోలకు అవతారమూర్తి అనుకోనివాడు లేడు.

౬

గోదావరీతరంగాలు సంధ్యారుణకిరణ తూలికల స్పర్శచేత గులాబీరక్తిమ దాలుస్తూ, తెరచాప నెత్తికొని మహావేగంతో పోతూవున్న ఆనావకు తప్పనితగులుతూ తుప్పరలై ఎగురుతూ కోటివర్ణాలు తాలుస్తూ కింపకి పడిపోతూన్నవి.

దక్షిణపుగాలి గోదావరీదేవితో సయ్యాటలాడుతున్నది. దూరాన పాపికొండలు సంధ్యచీకట్లల్లో నీలారుణమను రంగుతాల్చి అవ్యక్తంగా కనపడుతున్నవి.

ఇసుకతిప్పలలో పూలువిరిసిన దోసపాదులు కమ్మని సువాసనల్ని పన్నీరు చల్లుతున్నవి. ఆనావలో పోలక్ తనహృదయేశ్వరి అయిన సత్యవతీదేవిని మల్లిపూవులచే అలంకరింపబడిన ఆమెశిరస్సును తన చెక్కిలికి నొక్కుకొని దృఢమైన తనబాహువులు పాపికొండ అడవులలోని మహాలతలా చుట్టవేసి, తన కదుముకొని ఏమేని వెఱ్ఱిమాట లాడుకున్నాడు.

ప్రణయపూజావేశాలైన నయనాలతో సత్యవతీదేవి భర్తమోము తిలకిస్తూ వున్నది.

ఆనావ ఆరికరేవలవైపు ఝంగుఝంగున దుమికిపోతున్నది.